

Miray Kuş Kudüs Semalarında Adlı Hikâyedeki Ötekilik Kavramının İmgebilimsel Bir Analizi

Faruk DÜNDAR
Necmettin Erbakan Üniversitesi
faruk.dundar@erbakan.edu.tr
ORCID ID: 0000-0003-2524-4776

Araştırma Makalesi

DOI: 10.31592/aeusbed.1597743

Geliş Tarihi: 07.12.2024

Revize Tarihi: 28.01.2025

Kabul Tarihi: 02.02.2025

Atf Bilgisi

Dündar, F. (2025). Miray Kuş Kudüs Semalarında adlı hikâyedeki ötekilik kavramının imgebilimsel bir analizi. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(Özel Sayı), 276-290.

ÖZ

Bu çalışma, özel gereksinimli genç bir yazar olan Miray Özcan'ın *Miray Kuş Kudüs Semalarında* adlı çocuk hikâyesini imgebilimsel bir yaklaşımla analiz ederek, hikâyede "öteki" kavramının fiziksel engellilik, dil ve kültürel farklılıklar üzerinden nasıl temsil edildiğini ve bu temsilin bireysel, kültürel ve coğrafi düzeylerde nasıl bir dönüşüm geçirdiğini ele almıştır. Belge incelemesi yöntemiyle gerçekleştirilen bu çalışmada, Miray'ın Kudüs'e duyduğu sevgi ve Filistinlilerin maruz kaldığı acılara olan duyarlılığı vurgulanmıştır. Hikâye analizinde, tekerlekli sandalye kullanan Miray'ın engellerini hayal gücüyle aşarak Kudüs'e yaptığı yolculukta, savaşın masum çocuklar üzerindeki etkilerini görmesi ve Filistin halkının çektiği acılara empati geliştirmesi üzerinde durulmuştur. Miray'ın Arapça konuşan çocuklarla dil engeline rağmen kurduğu iletişim çabası ve özel gereksinimli Filistinli Zeynep ile kurduğu bağ, "öteki" kavramının insani değerler ve ortak duygular etrafında aşılabilirliğini göstermektedir. Araştırma sonucunda, Miray'ın Kudüs'e olan sevgisinin ve Filistin halkının yaşadığı zorluklara duyarlılığının, hikâyede ötekilik algısının dönüşümüne katkı sağladığı belirlenmiştir. Bu bağlamda, çocuk edebiyatında böylesine önemli ve hassas konuların ele alınmasının, çocuklarda empati, hoşgörü ve insani değerlerin gelişimine önemli ölçüde katkıda bulunduğu ve farklılıklara rağmen birlik ve anlayışın mümkün olduğunu gösterdiği sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: İmgebilim, ötekilik, Miray Kuş Kudüs Semalarında, Miray Özcan.

An Imagological Analysis of the Concept of Otherness in the Story, *Miray Kuş Kudüs Semalarında* (Miray Bird over the Sky of Jerusalem)

ABSTRACT

This study examines the children's story *Miray Kuş Kudüs Semalarında* (Miray Bird over the Sky of Jerusalem) by Miray Özcan, a young author with special needs, from an imagological perspective, revealing how the concept of the "other" is represented through physical disability, language, and cultural differences, and how this representation undergoes a transformation at individual, cultural, and geographical levels. Conducted using the document analysis method, the research highlights Miray's love for Jerusalem and her sensitivity to the sufferings endured by the Palestinians. In the story analysis, emphasis is placed on how Miray, who uses a wheelchair, overcomes her obstacles through imagination and makes a symbolic journey to Jerusalem, witnesses the devastating effects of war on innocent children, and develops empathy towards the sufferings of the Palestinian people. Miray's efforts to communicate with Arabic-speaking children despite the language barrier, and the bond she forms with Zeynep, a Palestinian girl with special needs, demonstrate that the concept of the "other" can be transcended through human values and shared emotions. The research concludes that Miray's love for Jerusalem and her sensitivity to the difficulties faced by the Palestinian people contribute to the transformation of the perception of otherness in the story. In this context, it has been determined that addressing such important and sensitive topics in children's literature significantly contributes to the development of empathy, tolerance, and human values in children, and shows that unity and understanding are possible despite differences.

Keywords: Imagology, otherness, *Miray Kuş Kudüs Semalarında* (Miray Bird over the Sky of Jerusalem), Miray Özcan.

Giriş

Filistin sorunu, İsrail'in 1948 yılında kurulmasıyla ortaya çıkan ve günümüze dek çözülemeyen, uluslararası toplumun en karmaşık ve hassas meselelerinden biri olarak varlığını sürdürmektedir. Bu sorun, yalnızca iki halk arasında yaşanan bir çatışma değil, aynı zamanda bölgesel ve küresel düzeyde siyasi, dinî ve insani boyutları olan çok yönlü bir krizdir. İsrail'in Filistin topraklarını sistematik olarak işgal etmesi, Filistin halkının temel haklarının ihlal edilmesi ve

uluslararası hukukun göz ardı edilmesi, krizin derinleşmesine neden olmuştur. Bu bağlamda, Filistin coğrafyasında yaşanan mücadeleler, hafızalara sadece zulüm ve direniş imgeleriyle değil, aynı zamanda kimlik inşasının dönüştürücü dinamikleriyle kazanmıştır. Filistin halkı için işgal ve ihlaller, kolektif bilinci ve aidiyet duygusunu pekiştiren bir işlev görmektedir. Bilgin (2007), kimliği bireyin ya da topluluğun, kendini diğer insanlarla etkileşim içinde biçimlendirme ve konumlandırma yolu olarak ele alır. Psikolojik düzeyde bakıldığında ise kimlik, kişinin kendisini hangi niteliklerle tanımladığına işaret etmektedir. Bu süreç, bireyin kendisi hakkında sahip olduğu farklı görüş, tanım, imge ve bilgi gibi çeşitli temsilleri kapsar. Dolayısıyla kimlik, özü itibarıyla bireyin kendine dair algısını yansıtan bir kavramdır. Ancak bu algı, bir anda ortaya çıkan ve sabitlenen bir özellik olmayıp, insanın yaşamı boyunca diğer bireylerle kurduğu ilişkiler aracılığıyla şekillenen ve gelişime açık bir olgudur.

Edebiyat, bu meselenin en yalın ve çarpıcı biçimde ifade bulduğu alanlardan biridir. Romanlardan şiirlere kadar uzanan geniş yelpaze içinde, Filistin topraklarına ve özellikle Kudüs'e dair anlatılar, yalnızca mekân veya tarih anlatısı olmaktan sıyrılarak insanları etkileyen bir belleğe dönüşür. Bireylerin kimlikleri, acıları, direnişleri ve umutları; edebî metinlerde semboller, mecazlar ve karakterlerin yaşam öyküleri aracılığıyla süreklilik kazanmaktadır. Böylelikle, bu edebî birikim Filistin'e dair ortak bir hafıza olgunlaştırırken her kuşağın deneyim ve anlam katmanlarıyla zenginleşen, sürekli yenilenen çok boyutlu bir kimlik haritası sunmaktadır.

Bu süreçte çocuk edebiyatı da özel bir yere sahiptir. Farklı kültür ve kimliklerin çatışma ya da dayanışma temaları üzerinden işlendiği eserler, genç kuşakların dünya görüşünü şekillendirmede önemli bir rol oynamaktadır. Kendilerini doğrudan ilgilendiren veya çok uzakta kalan olaylarla ilgili okudukları metinler, çocuklarda empati geliştirme ve farklılıkları kabullenme eğilimini artırabilmektedir. Edebî eserlerde kimi zaman savaşın ortasında kalan masum çocukların sesi duyulur, kimi zamansa barış hayallerine sahne olan hikâyeler yazılır. Böylece, Filistin ile ilişkili edebî metinler, çocuklara yalnızca bir çatışmanın değil, bir kimlik ve umut arayışının da aktarılmasını sağlamaktadır.

Kudüs ve Filistin, Türk yetişkin ve çocuk edebiyatında tarihî, dinî ve kültürel bağlantıları vurgulayan önemli temalar olarak yer almaktadır. Ancak bu temaları ele alan edebî eserleri inceleyen akademik araştırmaların sayısı, özellikle çocuk edebiyatı bağlamında sınırlı kalmıştır. Yetişkin edebiyatı ile ilgili çalışmalara bakılacak olursa, Öztürk (2017), Türk edebiyatında Kudüs teması üzerine yaptığı çalışmada, Kudüs'ün Türk edebiyatındaki tarihî ve dinî önemine dikkat çekmiş, bu temanın edebî eserlerdeki yansımalarını incelemiştir. Altınova (2018) ise Klasik Türk şairlerinin eserlerinde Kudüs ve Mescid-i Aksâ temasını ele alarak, bu kutsal mekânların klasik şiirdeki yerini ve şairlerin bakış açılarını ortaya koymuştur. Modern Türk edebiyatında Kudüs, özellikle Nuri Pakdil'in eserlerinde önemli bir yer tutmaktadır. Şahin (2018), Pakdil'in şiirlerinde Kudüs'ün bir coğrafya olarak değil, bir aşk ve direniş mekânı olarak ele alındığını vurgulamıştır. Benzer şekilde, Yücer (2018), Pakdil'i Türkiye'de bir Kudüs şairi olarak tanımlamış ve onun Kudüs'e olan aşkını edebî bir perspektiften değerlendirmiştir. Hikâye ve roman türlerinde de Kudüs teması işlenmiştir. Olpak Koç (2020), Yavuz Ahmet'in *İbrahim'i Beklerken/Kudüs Öyküleri* adlı eserinde insana yaklaşımı incelemiştir. Ulutürk Sakarya (2023), *Kalbim Kudüs'te Kaldı* romanında Kudüs'ün roman kişilerinin gözünden nasıl yansıtıldığını ele almıştır. Karaca Yalçın (2024) Türk romanında Kudüs temasını genel bir çerçevede değerlendirerek, bu kutsal şehrin romanlardaki yansımalarını analiz etmiştir. Çağdaş Türk dergilerinde de Kudüs teması işlenmiştir. Karakaş (2023), *Yedi İklim* dergisindeki Kudüs temalı yazıları incelemiş ve bu yazıların Kudüs bilincine katkısını değerlendirmiştir. Dönmez (2023), Arif Ay'ın fikir dünyasında Kudüs bilincini ele almış, onun eserlerinde Kudüs'ün bir direniş ve bilinç mekânı olarak işlendiğini vurgulamıştır. Korkmaz (2024) ise Türklerin gözünde Kudüs'ü, hüznün ve elem bağlamında ele alarak, bu kutsal şehrin Türk edebiyatındaki duygusal yansımalarını incelemiştir.

Çocuk şiirleri ve hikâyelerinde Kudüs ve Filistin, genellikle acı çeken çocuklar, savaşın yıkıcı etkileri ve barış temaları üzerinden ele alınmıştır. Fakat bu konuda yapılan akademik çalışma sayısı oldukça sınırlıdır. Yakar (2018), Çocuk şiirinde sorunlu coğrafyalar ve acı çeken çocuklar başlıklı çalışmada, Mustafa Ruhi Şirin'in şiirlerini incelemiştir. Bu şiirlerde Filistin'e de değinildiği belirtilmiştir. Bu bağlamda Türk çocuk edebiyatında Kudüs ve Filistin temasının çocukların bu konuya

duyarlılıklarını artırmak ve onlara tarihsel-kültürel bir bilinç kazandırmak amacıyla işlendiği söylenebilir.

Türk çocuk edebiyatında Gazze, Kudüs ve Filistin sorunlarını ele alan eserler genellikle yetişkin yazarlar tarafından kaleme alınmıştır. Ancak bu önemli konuları ele alan çocuk yazarların çocuklar için yazdığı eserlerin sayısı oldukça sınırlıdır. Bu nadir eserlerden biri, 12 yaşındaki Miray Özcan tarafından yazılan *Miray Kuş Kudüs Semalarında* (2024) adlı kitaptır.

2012 yılında İstanbul’da doğan Miray Özcan, özel gereksinimli bir çocuk olmasına rağmen azmi ve yeteneğiyle dikkat çekmektedir. Şu anda ortaokul öğrenimine devam eden genç yazar, *Miray Kuş Kudüs Semalarında* adlı kitabından önce farklı konularda iki kitap daha kaleme almıştır. Bu eser, Rize İl Millî Eğitim Müdürlüğü tarafından yürütülen “Genç Yazarlar ve Şairler Projesi” kapsamında Mayıs 2024’te yayımlanmıştır (Özcan, 2024).

Hikâye, tekerlekli sandalye kullanan ancak hayal gücü sayesinde kanatlarını açarak dünyayı dolaşabilen engelli bir kız çocuğu olan Miray’ın gözünden anlatılır. Miray, her şeye meraklı, düşünmeyi ve konuşmayı seven bir kızdır. Günün birinde ailesiyle birlikte Kudüs’teki olayları haberlerden izler. Masum insanların acı çektiğini, çocukların öldüğünü görür ve bu durum onu derinden etkiler. Savaşın adil olmadığını düşünür ve dualarıyla Filistin’e destek olur. Miray, kanatlarını açarak Kudüs’e, Mescid-i Aksa’ya doğru bir yolculuğa çıkar. Orada Mescid-i Aksa’nın bahçesinde oynayan çocuklarla karşılaşır. Onlarla iletişim kurmak ister ancak dil engeli nedeniyle zorlanır. Tam o sırada Türkçe konuşan Yusuf Öğretmen ile tanışır. Onun yardımıyla çocuklarla arkadaş olur ve birlikte neşe içinde vakit geçirirler. Yusuf Öğretmen onlara Selahaddin Eyyubi’nin hikâyesini anlatır. Selahaddin’in çocukluğunda minberciyle olan konuşmasından etkilenip Mescid-i Aksa’yı fethetmeye karar vermesini ve sonunda bu hedefini gerçekleştirmesini öğrenirler. Daha sonra Miray, Filistinli Ahmet adlı bir çocukla arkadaş olur. Ahmet, özel gereksinimli kardeşi Zeynep’i Miray ile tanıştırmak ister. Miray, Ahmet’in evine misafir olur ve Zeynep ile tanışır. Zeynep başta çekingen davranırsa da Miray’ın anlayışlı yaklaşımı sayesinde onunla arkadaşlık kurar. Ziyaretin sonunda Miray, Ahmet’in ailesine ve Yusuf Öğretmen’e teşekkür ederek yeniden gökyüzüne yükselir. Miray, Kudüs’ün ve Mescid-i Aksa’nın önemini, oradaki insanların yaşadığı zorlukları anlar ve dualarında onlara yer verir. Hikâyenin sonunda, tüm Müslümanların Kudüs’ü görmeyi dilemesi ve oradaki insanların acılarının dinmesi için dua eder.

Böylesine önemli ve hassas bir konuyu çocukların anlayabileceği bir dille ele alan bu anlatıyı, imgebilim perspektifinden incelemek “öteki”nin temsili ve edebiyatta kültürel kimliklerin inşası hakkında önemli veriler sunmaktadır. İmgebilim, karşılaştırmalı edebiyatın bir alt disiplini olarak ortaya çıkmış ve toplumların birbirlerini nasıl algıladığını inceleyen bir araştırma alanıdır (Engin, 2015). Bu disiplin, metinlerde yer alan yabancı halklar ve kültürlerin temsili analiz ederek, bu temsillerin kökenlerini, işlevlerini ve okuyucular üzerindeki etkilerini araştırır (Leerssen, 2007).

“Öteki” kavramı, imgebilimde merkezî bir öneme sahiptir ve bir bireyin ya da topluluğun, kendisinden farklı olarak algıladığı ve genellikle stereotiplerle veya önyargılarla ilişkilendirilen grupları ifade etmektedir (Leerssen, 2016). Çocuk edebiyatında “öteki”nin temsili, genç okuyucuların kendi kültürlerinden farklı olan toplumları ve insanları nasıl algıladığını ve onlarla nasıl ilişki kurduğunu belirlemede önemli bir rol oynar (Bradford, 2007). Edebiyat, çocuklar için kendi dünyalarını yansıtan bir ayna veya başka hayatlara açılan bir pencere işlevi görebilir (Botelho ve Rudman, 2009). Dolayısıyla, “öteki”nin nasıl tasvir edildiği, kültürler arası anlayışı ya teşvik eder ya da engeller. “Öteki”nin bu bağlamda nasıl temsil edildiğini anlamak önemlidir çünkü çocuk edebiyatı, sadece toplumsal tutumları yansıtmakla kalmaz, aynı zamanda genç okuyucuların dünya görüşlerini şekillendirme gücüne de sahiptir (Nikolajeva, 2010).

Yöntem

Bu çalışmada, *Miray Kuş Kudüs Semalarında* isimli çocuk hikâyesinin imgebilimsel bir yaklaşımla incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışmanın amacı, hikâyede “öteki” kavramının nasıl temsil

edildiğini ve bu temsilin bireysel, kültürel ve coğrafi düzeylerde nasıl bir dönüşüm geçirdiğini ortaya koymaktır. Belge incelemesi yöntemiyle yürütülecek olan bu çalışmada, hikâyedeki karakterler, olaylar ve mekânlar detaylı bir şekilde analiz edilecektir. İmgebilimsel analiz, hikâyede Kudüs ve Filistin'in "öteki" olarak nasıl tasvir edildiğini, Miray'ın engelliliğinin bireysel "öteki"lik algısını nasıl dönüştürdüğünü, farklı dillerin iletişimdeki rolünü, "ötekilik" algısının dönüşümünü anlamak için kullanılacaktır. Araştırma sürecinde veri toplama araçları, veri toplama ve analiz yöntemleri ile araştırma etiğine ilişkin hususlar aşağıda detaylı olarak açıklanmıştır.

Araştırma Modeli/Deseni

Bu çalışmada, nitel araştırma yöntemlerinden belge incelemesi kullanılmıştır. Belge incelemesi, yazılı materyallerin sistematik bir şekilde incelenmesi ve yorumlanması sürecidir (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Araştırmanın temelini oluşturan *Miray Kuş Kudüs Semalarında* hikâyesi, bu yöntemle uygun olarak detaylı bir şekilde analiz edilmiştir. İmgebilimsel analiz yaklaşımı, metinlerde "öteki"nin temsilini ve bu temsilin sosyal ve kültürel bağlamını anlamaya yönelik bir çerçeve sunar (Leerssen, 2007). Bu bağlamda, çalışma imgebilimsel analiz yöntemiyle desteklenerek, hikâyede yer alan karakterlerin, mekânların ve olayların "öteki" kavramı çerçevesinde nasıl ele alındığı incelenmiştir.

Çalışma Grubu/Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, Türk çocuk edebiyatında Kudüs ve Filistin temasını ele alan eserler oluşturmaktadır. Ancak bu alanda yazılmış eserlerin sayısının sınırlı olması nedeniyle, amaçlı örnekleme yöntemiyle (Patton, 2002) seçilmiş olan *Miray Kuş Kudüs Semalarında* hikâyesi araştırmanın örneklemini oluşturmuştur. Bu hikâyeye, özel gereksinimli bir çocuk yazar olan Miray Özcan tarafından kaleme alınmış olması ve Kudüs temasını işlemesi nedeniyle özgün bir öneme sahiptir. Eserin seçilmesindeki bir diğer etken, çocuk edebiyatında "öteki"nin temsiline yönelik imgebilimsel analiz yapmaya elverişli bir içeriğe sahip olmasıdır.

Veri Toplama Araçları

Veri toplama aracı olarak, araştırmanın örneklemini oluşturan *Miray Kuş Kudüs Semalarında* hikâyesi kullanılmıştır. Bunun yanı sıra, imgebilim kuramına ilişkin literatür ve akademik kaynaklar da veri toplama sürecinde yararlanılan önemli unsurlardır. Hikâyenin tam metni, karakter betimlemeleri ve olay örgüsü veri toplamak için kullanılmıştır. Ayrıca, literatür taraması yoluyla elde edilen imgebilimsel kavramlar ve teorik çerçeve, verilerin analizinde rehberlik etmiştir.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Verilerin toplanması sürecinde, öncelikle hikâyenin tam metni okunarak içerik hakkında derinlemesine bilgi sahibi olunmuştur. Metnin okunması sırasında, "öteki"nin temsilini yansıtan ifadeler, karakter ilişkileri, mekân tasvirleri ve kültürel unsurlar not edilmiştir. Verilerin analizi aşamasında ise imgebilimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Bu doğrultuda, hikâyede yer alan Miray karakterinin bireysel "ötekilik" deneyimi, Kudüs ve Filistin'in kültürel ve coğrafi "öteki" olarak temsili ve dil farklılıklarının iletişime etkisi gibi temalar incelenmiştir. Hikâyede yer alan önemli alıntılar ve bölümler, tematik analiz yöntemiyle yorumlanmış ve bulgular elde edilmiştir.

Araştırma Etiği

Bu çalışmada kullanılan tüm kaynaklara doğru ve eksiksiz bir şekilde atıf yapılmıştır. Bu çalışma belge incelemesine dayalı bir çalışma olduğundan, etik kurul onayı gerektirmemektedir.

Bulgular

Hikâye, engelli bir kız çocuğu olan Miray'ın gözünden anlatılmaktadır. Miray, tekerlekli sandalye kullanan, ancak hayal gücü sayesinde kanatlarını açarak dünyayı dolaşabilen bir karakterdir. Hikâyede, Miray'ın Kudüs'e yaptığı hayalî yolculuk ve orada yaşadığı deneyimler üzerinden “öteki” kavramı işlenmektedir. Bu bölümde *Miray Kuş Kudüs Semalarında* hikâyesinde yer alan “öteki” temsilleri irdelenecektir.

Kültürel ve Coğrafi “Öteki”: Kudüs ve Filistin

Miray'ın hikâyesi, coğrafi ve kültürel “öteki” kavramının aşılmasına dair bir anlatı sunmaktadır. Engelli bir çocuk olan Miray, fiziksel sınırlarının ötesine geçerek hayal gücü ve manevi duyarlılığıyla Kudüs'e bir yolculuk yapar. Miray için bu yolculuk, yalnızca mekânsal bir seyahat değil, aynı zamanda insanlık değerleri, empati ve adalet arayışı üzerine kurulu bir keşiftir. Miray'ın Kudüs'e olan ilgisi, haberlerde izlediği zulüm ve masum insanların acılarıyla başlar. Annesinin, çocuklarının dünyadaki gerçekleri öğrenmesi gerektiğine dair sözleri, Miray'ın bu acılara duyarlılık geliştirmesinde önemli bir rol oynamaktadır: “Annem, ‘Haberleri açalım. Olan biteni çocuklar da öğrensin. Bilmeliler, anlamalılar, her şeyin farkında olmalılar.’ dedi” (Özcan, 2024, s. 9). Haberlerde gördüğü savaşın adaletsizliği, özellikle çocukların hedef alınması, Miray'ın adalet kavramını sorgulamasına yol açar. Bu sorgulama, onun empati yeteneğini ve insanlık değerlerine olan bağlılığını ortaya koymaktadır.

Miray'ın savaşın adaletli olup olamayacağına dair düşünceleri, onun vicdan ve adalet duygusuna sahip olduğunu göstermektedir. Savaşın masumlara verdiği zarar karşısında büyük bir üzüntü duyan Miray, bu durumu şu sözlerle ifade eder: “Zaten savaşın adaleti olabilir miydi? Hatta bu savaş bile sayılmazdı ki. Güçlülerin kendi kendine başlattığı; bütün imkânlarını kullanarak insanları, çocukları öldürdükleri bir zulüm” (Özcan, 2024, s. 10). Bu cümleler, Miray'ın savaşın doğasına dair eleştirel bir bakış geliştirdiğini ve masumların acılarını kendi içinde hissettiğini göstermektedir. Ancak Miray, bu acılara karşı bir teselli bulmaya çalışır. Ölen çocukların cennette olduğuna inanarak, onların Mescid-i Aksa'ya ayak basmış peygamberlerin yanında olduklarını düşünür (Özcan, 2024, s. 10). Bu inanç, Miray'ın manevi dünyasının ne kadar güçlü olduğunu ve acılar karşısında umut arayışını yansıtmaktadır.

Miray'ın hayal gücü, onu Kudüs'e doğru bir yolculuğa çıkarır. Kendini bir kuş gibi hayal ederek, engellerini aşar ve kutsal topraklara ulaşır. Bu hayalî yolculuk, imgebilim açısından “öteki”nin mekânsal uzaklığını aşmanın bir sembolü olarak okuyucuya sunulmaktadır. Kudüs, Miray için sadece bir coğrafi mekân değil, aynı zamanda onun için büyük manevi anlam taşıyan bir yerdir. Miray'ın hayalinde Kudüs'e vardığında, oradaki insanlarla kurduğu bağ, “öteki” kavramının aşılmasına dair önemli bir örnek sunmaktadır. Mescid-i Aksa'nın avlusunda oynayan çocuklarla tanışması, onların neşesi ve oyunlarına katılma isteği, Miray'ın farklı kültürlerden insanlarla empati kurma yeteneğini göstermektedir. Dil engeline rağmen çocuklarla iletişim kurmaya çalışması, onun insanlarla bağ kurma konusundaki kararlılığını ve samimiyetini ortaya koymaktadır.

Miray'ın Kudüs'te karşılaştığı Yusuf Öğretmen, ona Kudüs'ün tarihini ve önemini anlatır. Özellikle Selahaddin Eyyubi'nin hikâyesi, Miray üzerinde büyük bir etki bırakır. Selahaddin'in adalet ve emek üzerine kurulu mücadelesi, Miray'a insanlık değerleri ve sorumluluk bilinci hakkında önemli dersler verir (Özcan, 2024, ss. 14-16). Yusuf Öğretmen'in anlattıkları, Miray'ın Kudüs'e olan bağlılığını güçlendirirken, onun adalet ve emek kavramlarına olan inancını pekiştirir. Miray, bu hikâyeden şu dersi çıkarır: “Her yaptığımız işte Allah'ın bizimle olduğunu, O'nun rızasını kazanacak işler yapmamız gerektiğini de anlatmalıyız” (Özcan, 2024, s. 16). Bu düşünceler, Miray'ın manevi yolculuğunun önemli olduğunu ve onun manevi değerlerine olan bağlılığını göstermektedir.

Miray'ın Kudüs'te tanıştığı Zeynep ile kurduğu bağ, “öteki” kavramının aşılmasına dair bir başka önemli örnektir. Zeynep'in özel durumunu anlayan Miray, ona nasıl yaklaşacağını bilir ve onunla güçlü bir bağ kurar. Bu durum, Miray'ın empati yeteneğini ve farklılıkları aşma konusundaki başarısını göstermektedir. Miray, Zeynep'in yüzündeki ifadeyi ve bakışlarını anlamlandırarak, onunla

ortak bir noktada buluşur (Özcan, 2024, s. 28). Bu bağ, insanların farklılıklarına rağmen bir araya gelebileceğini ve ortak bir insanlık değerinde buluşabileceğini göstermektedir.

Sonuç olarak, Miray'ın hikâyesi, coğrafi ve kültürel "öteki" kavramının ötesine geçerek insanlık değerlerinde buluşmayı temsil etmektedir. Engelli bir çocuk olan Miray, fiziksel sınırlarını hayal gücü ve manevi duyarlılığıyla aşarak, Kudüs'e olan bağlılığını ve oradaki insanlarla kurduğu duygusal bağı ortaya koymaktadır. Kudüs, onun için sadece bir şehir değil, insanlığın ortak değerlerini temsil eden bir semboldür. Miray'ın hikâyesi, okuyucuya empati, adalet ve insanlık değerlerini sunarken, okuyucuyu "öteki" kavramını yeniden değerlendirmeye davet etmektedir.

Dil ve İletişimde "Öteki": Arapça Konuşan Çocuklar

Miray'ın Kudüs'e olan sevgisi, onun hayal gücüyle çıktığı manevi yolculukta, "öteki" ile kurduğu bağı en güçlü temsillerinden biridir. Mescid-i Aksa'nın bahçesinde Arapça konuşan çocuklarla karşılaşması, Miray'ın Filistin'e duyduğu büyük sevginin ve bu sevgi üzerinden "öteki" ile kurduğu iletişimin bir yansımasıdır. Dil farklılığı, Miray ile çocuklar arasında bir engel gibi görünse de bu engel onun empati yeteneği ve içtenliğiyle aşılır. Miray'ın bu deneyimi, Filistin'e olan sevgisinin, "öteki" ile kurulan bağda nasıl bir köprü işlevi gördüğünü ortaya koymaktadır.

Miray, Mescid-i Aksa'nın bahçesinde oynayan çocukların neşeli seslerini duyduğunda, onların mutluluğuna ortak olma isteğiyle dolup taşar. Ancak çocuklar ona yaklaşır Arapça konuşmaya başladığında, dil farklılığı bir engel olarak ortaya çıkar: "Bana bir şeyler söylemeye başladılar. Fakat bir sorun vardı. Onlar Arapça konuşuyorlardı ve ben Arapça bilmiyordum" (Özcan, 2024, s. 11). Bu cümle, dilin insanlar arasında bir bariyer olabileceğini vurgularken, aynı zamanda Miray'ın bu engeli aşma çabasını da ifade etmektedir. Miray, çocukların yüz ifadelerinden onların niyetlerini anlamaya çalışır: "Aslında yüzlerindeki ifadeden güzel bir şeyler söylediklerini anlayabiliyordum ama ne anlatmak istediklerini bilmiyordum." (Özcan, 2024, ss. 11-12). Bu ifade, Miray'ın dilin ötesine geçerek, insanın beden dili, mimik ve jestle üzerinden bağ kurabileceğini fark ettiğini göstermektedir.

Dil farklılığına rağmen, Miray çocukların niyetlerini anlamaya çalışır ve onların mutluluğuna ortak olma isteğiyle hareket eder. Bu durum, "öteki"nin yalnızca bir dil veya kültür farkıyla tanımlanamayacağını, insanın içtenliği ve samimiyetiyle bu farkların aşılabileceğini gösterir.

İmgebilimsel açıdan bakıldığında, dil farklılığıyla temsil edilen "öteki", Miray'ın Filistin'e olan sevgisi ve empati yeteneğiyle aşılmaktadır. Miray, çocukların yüz ifadelerinden onların niyetlerini anlamaya çalışırken, dilin ötesinde bir iletişim biçimini temsil eder. Bu durum, "öteki"nin uzak ve anlaşılmaz bir kavram olmaktan çıkıp, yakın ve anlaşılabilir bir noktaya taşındığını göstermektedir. Miray'ın Filistin'e olan sevgisi, dil farklılığını aşma çabasında bir motivasyon kaynağı olmakta ve Miray'ın çocuklarla kurduğu bağda kendini göstermektedir.

Miray'ın Kudüs'e olan sevgisi, onun Filistinli çocuklarla tanışmasıyla somutlaşmaktadır. Mescid-i Aksa'nın avlusunda oynayan çocuklar, savaşın ve çatışmanın gölgesinde büyümüş olsalar da neşelerini ve umutlarını kaybetmemişlerdir. Miray, bu çocukların arasına katıldığında, onların oyunlarına dâhil olur ve bir an için tüm farklılıklar ortadan kalkar. Ancak bu neşe, aynı zamanda bir hüznü taşır; çünkü bu çocuklar, savaşın ve zulmün ortasında büyümektedir.

Sonuç olarak, Miray'ın Filistin ve Kudüs sevgisi, onun "öteki" ile kurduğu bağı temelini oluşturmaktadır. Dil farklılığı, Miray ile çocuklar arasında bir engel gibi görünse de bu engel onun empati yeteneği ve içtenliğiyle aşılır. Bu anlatı, dilin ötesinde bir iletişim biçimini temsil ederken, insanın evrensel duygular ve niyetler üzerinden diğer insanlarla bağ kurabileceğini de ortaya koymaktadır.

Fiziksel Engellilik ve "Öteki"lik

Miray, tekerlekli sandalyesiyle yeryüzünde, hayal gücüyle ise gökyüzünde özgürce uçan bir karakterdir. Onun hikâyesi, fiziksel engelliliğin bir sınır değil, bir anlam ve güç kaynağı olduğunu göstermektedir. Miray, toplumun “öteki” olarak gördüğü bireylerden biridir; ancak bu “öteki”lik, onun için bir ayırım değil, bir bağ kurma aracıdır. Miray’ın Kudüs’e olan sevgisi, onun hayal gücünde kutsal bir yolculuğa dönüşür. Bu yolculuk, yalnızca fiziksel bir yolculuk değil, aynı zamanda bir anlam arayışıdır. Miray, Kudüs semalarında kanat çırparken, “öteki” olmanın ne demek olduğunu yeniden tanımlamaktadır.

Miray’ın kendi sözleri, onun bu farklılıkları nasıl kucakladığını ve engelliliği bir sınır olarak görmediğini açıkça ortaya koymaktadır: “Biliyorsunuz, ben gökyüzünde kanatları olan, yeryüzünde ise tekerlekli sandalyesi olan Miray Kuş’um” (Özcan, 2024, s. 11). Bu ifade, Miray’ın fiziksel engelliliği bir zayıflık olarak değil, bir kimlik ve güç kaynağı olarak gördüğünü göstermektedir. Onun için engellilik, hayal gücünü ve empati yeteneğini besleyen bir unsurdur.

Miray’ın Kudüs’e olan sevgisi, onun hayal gücünde kutsal bir yolculuğa dönüşür. Hikâyede görüldüğü üzere, Kudüs, yalnızca bir şehir değil, aynı zamanda “öteki”lerin bulunduğu bir mekândır. Miray, Kudüs semalarında kanat çırparken, bu kutsal şehrin tarihini ve anlamını düşünür. Kudüs, farklı dinlerin, kültürlerin ve kimliklerin bir arada yaşadığı bir yerdir. Ancak bu çeşitlilik, aynı zamanda çatışmaları ve ayrımları da beraberinde getirmektedir. Miray, bu ayrımları aşarak, Kudüs’ü birleştirici bir sembol olarak görmektedir. Miray’ın Kudüs’e olan yolculuğu, yalnızca bir hayal yolculuğu değil, aynı zamanda bir anlam arayışıdır. Onun Kudüs’e olan sevgisi, şu sözlerinde görülmektedir: “Rotamız Kudüs -yani Filistin, yani Mescidi Aksa, yani peygamberler şehri- herkesin kutsalı olan o topraklar...” (Özcan, 2024, s. 10). Bu sözler, Miray’ın Kudüs’ü yalnızca bir şehir olarak değil, bir anlam ve değerler bütünü olarak gördüğünü göstermektedir.

Miray, Kudüs’te Filistinli bir çocuk olan Zeynep ile tanışır. Zeynep, içine kapanık, sessiz bir çocuktur. Onun sessizliği, yaşadığı coğrafyanın acılarını ve travmalarını yansıtmaktadır. Zeynep’in gözleri, Filistin’in umut dolu ama hüznü hikâyesini taşımaktadır. Miray, Zeynep’in sessizliğini anlamakta zorlanmaz; çünkü o da toplumun “öteki” olarak gördüğü bir birey olarak, dışlanmışlığın ve farklılığın ne anlama geldiğini çok iyi bilir. Zeynep’in tanıtıldığı şu cümleler, onun masumiyetini ve sessizliğini çok iyi yansıtmaktadır: “Zeynep; içine kapanık, kimseye dertlerini anlatmayan bir çocuktur. Kıvrır kıvrır olan saçları kahverengi tonlarındaydı. Gözleri sevgiyle, umutla parlıyordu.” (Özcan, 2024, s. 18). Zeynep’in sessizliği, onun “öteki” olarak algılanmasına neden olur. Ancak Miray, Zeynep’in sessizliğini bir engel olarak görmez. Aksine, bu sessizliği bir bağ kurma aracı olarak kullanır. Miray’ın Zeynep’e yaklaşımı, empati ve sevgi doludur: “Bu yüzden Zeynep’in yüzündeki ve bakışlarındaki o ifade Miray’a hiç yabancı gelmedi. Miray Kuş, Zeynep’e nasıl yaklaşacağını çok iyi biliyordu” (Özcan, 2024, s. 28).

Zeynep’in sessizliği, aynı zamanda Filistin’in sessiz çığlığını temsil etmektedir. Zeynep, konuşmasa da gözleriyle her şeyi anlatmaktadır. Onun bakışlarında, Filistin’in acıları ve umutları saklıdır. Miray, Zeynep’in sessizliğini anlamak için çaba gösterir ve sonunda onunla bir bağ kurmayı başarır. Bu bağ, yalnızca iki birey arasında değil, aynı zamanda iki farklı dünyanın birleşmesi anlamına gelmektedir.

Sonuç olarak Miray ve Zeynep’in hikâyesi, “öteki”lik kavramını sorgulamakta ve yeniden tanımlamaktadır. Miray, fiziksel engelliliği nedeniyle toplumda “öteki” olarak algılanır. Ancak bu “öteki”lik, onun için bir ayırım değil, bir bağ kurma aracıdır. Miray, Zeynep ile tanıştığında, onun sessizliğini anlamakta zorlanmaz; çünkü o da “öteki” olmanın ne anlama geldiğini çok iyi bilir. Miray ve Zeynep’in hikâyesi, “öteki”likten özgürlüğe giden bir yolculuktur. Bu yolculuk, yalnızca bireysel bir yolculuk değildir, aynı zamanda toplumsal bir mesaj taşır: “Öteki”lik, bir ayırım değil, birleştirici bir güç olabilir.

Miray’ın şu duası, onun hikâyesinin özünü çok iyi özetlemektedir: “Allah’ım bana buraya gelmeyi nasip ettiğin için sana sonsuz şükürler olsun. Sen bütün Müslümanlara bir kez dahi olsa bu toprağı görmeyi nasip et. Allah’ım, sen bu kutsal toprağın kıymetini bilmeyi nasip eyle. Rabb’im, sen

oradaki kardeşlerimizin yardımcısı ol, gözyaşlarını dindir. Bizim onlarla cennete girebilmemizi nasip eyle.” (Özcan, 2024, ss. 31-32). Bu dua, aynı zamanda hikâyenin manevi düzlemdeki hareket noktası olarak değerlendirilebilir. Kurgunun merkezinde yer alan bu inanç boyutu, Miray’ın hem kişisel motivasyonunu hem de çevresindeki olayları anlamlandırma biçimini derinden etkilemektedir. Zira Miray’ın, fiziksel engellerini aşmak ve kültürel farklılıkları göğüslemek yönündeki çabası, onun maneviyatından beslenen bir sorumluluk bilinciyle iç içe geçmektedir. Böylece hikâyeye yön veren temel düşünce, karşımıza yalnızca insanî değerler veya kültürler arası etkileşim boyutuyla değil, aynı zamanda inancın biçimlendirici gücüyle de çıkmaktadır.

Miray bu dua ile yalnızca bir birey olarak değil, aynı zamanda bir topluluğun sesi olarak konuşmaktadır. Onun hikâyesi, “öteki”likten özgürlüğe, farklılıklardan birliğe uzanan bir yolculuktur.

“Öteki”lik Algısının Dönüşümü

Kudüs, tarih boyunca farklı kültürlerin, dinlerin ve medeniyetlerin kesişim noktası olmuş, bu özelliğiyle hem çatışmaların hem de birlikteliklerin sembolü hâline gelmiştir. Bu kutsal şehir, yalnızca bir coğrafi alan değil, aynı zamanda ortak bir tarih ve değerler etrafında şekillenen bir anlam dünyasıdır. Bu bağlamda, Miray’ın Kudüs’teki deneyimleri, “öteki” olarak görülen bireylerle kurulan insani bağların, ortak değerler ve kültürel miras üzerinden nasıl güçlendiğini göstermesi açısından dikkate değerdir.

Miray’ın Kudüs’teki deneyimlerinin merkezinde, Yusuf Öğretmen’in çocuklara anlattığı Selahaddin Eyyubi’nin hikâyesi yer almaktadır. Bu hikâyeye, yalnızca bir kahramanlık anlatısı değil, aynı zamanda ortak bir tarih ve değerler etrafında şekillenen bir aidiyet duygusunun ifadesidir. Selahaddin Eyyubi’nin çocukluğunda duyduğu şu söz, onun hayatını ve Kudüs’ün kaderini değiştiren bir motivasyon kaynağı olmuştur: “Gün gelecek ve bu minberi bir babayiğit alıp Mescid-i Aksa’nın içine yerleştirecek” (Özcan, 2024, ss. 14-15). Bu söz, Selahaddin Eyyubi’nin zihninde bir ideal olarak yer etmiş ve onun Kudüs’ü fethederek bu ideali gerçekleştirmesine vesile olmuştur. Yusuf Öğretmen’in bu hikâyeyi çocuklara anlatması, onların ortak bir tarihe ve kültürel mirasa sahip olduklarını hatırlatmakla kalmamış, aynı zamanda bu mirasın birleştirici gücünü de ortaya koymuştur. Miray, bu hikâyeyi dinlerken, Selahaddin Eyyubi’nin azmi ve inancını kendi hayatına da örnek almış, bu anlatı aracılığıyla ortak değerlerin bireyler üzerindeki dönüştürücü etkisini deneyimlemiştir.

Bu noktada hikâyeye içinde hikâyeye kurgusu, Yusuf Öğretmen’in anlatıcı rolünü genişleterek metnin yapısını güçlendirmektedir. Yusuf Öğretmen, bir yandan geçmişe ilişkin tarihî bir öyküyü paylaşarak çocuklara kültürel mirasın ve ortak değerlerin önemini aktarırken, öte yandan Miray’a rehberlik eden bir karakter olarak metnin ana çatısını beslemektedir. Bu yaklaşım, hem anlatı düzleminde interaktif bir etki yaratmakta hem de Miray’ın iç yolculuğuna katkıda bulunmaktadır. Böylelikle Yusuf Öğretmen, yalnızca bilgi veren veya hikâyeye aktaran bir karakter olmanın ötesine geçerek, başkahramanın zihnindeki değişimin ve duygu dünyasının yansıtılmasında tamamlayıcı bir rol üstlenmektedir.

Miray’ın Kudüs’teki deneyimlerinin bir diğer önemli boyutu, Filistinli Ahmet ve ailesiyle kurduğu ilişkidir. Ahmet’in annesi Hatice Hanım’ın Miray’a gösterdiği misafirperverlik, farklı kültürlerden insanların insani değerler etrafında nasıl bir araya gelebileceğini göstermesi açısından dikkat çekicidir. Hatice Hanım’ın şu sözleri, bu misafirperverliğin ve insani bağların önemini ifade eder: “Davetimizi kabul edip geldiğin için teşekkür ederim yavrum.” (Özcan, 2024, s. 24).

Bu sıcak karşılama, Miray’ın kendisini yabancı bir kültürün içinde değil, aksine bir aile ortamında hissetmesini sağlamıştır. Misafirperverlik, burada yalnızca bir gelenek değil, aynı zamanda ötekilik algısını aşan bir insani bağ kurma aracı olarak işlev görmüştür. Bu bağlamda, Miray’ın Ahmet’in ailesiyle kurduğu ilişki, ötekilik kavramının yeniden düşünülmesine olanak tanımaktadır. Öteki olarak görülen bireylerin, aslında ne kadar benzer değerlere ve insani duygulara sahip olduğu, bu tür karşılaşmalarla daha görünür hâle gelmektedir.

Sonuç olarak, Miray'ın Kudüs'te yaşadıkları, "ötekilik" kavramının yeniden ele alınması gerektiğini ortaya koymaktadır. Bu deneyimler, farklı kültürlerden insanların, ortak değerler ve insani bağlar etrafında bir araya gelebileceğini göstermektedir. Kudüs, bu bağlamda yalnızca bir şehir değil, aynı zamanda bir umut, bir dua ve bir birlik sembolüdür. Miray'ın Kudüs'teki gözlemleri ve deneyimleri, ötekilik algısının aşılabileceğini ve farklılıkların, bir arada yaşamının önünde bir engel olmadığını göstermesi açısından önemli bir örnek teşkil etmektedir. Bu bağlamda, Kudüs, insanları birleştiren değerlerin gücünü anlamak ve bu değerler etrafında bir araya gelmek için bir ilham kaynağı olarak okuyucuya sunulmaktadır.

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Bu araştırmada, Miray Özcan'ın *Miray Kuş Kudüs Semalarında* adlı çocuk hikâyesi imgebilimsel bir yaklaşımla incelenmiş ve hikâyede "öteki" kavramının fiziksel engellilik, dil ve kültürel farklılıklar gibi çeşitli boyutlarda ele alındığı tespit edilmiştir.

Hikâyenin ana karakteri Miray, tekerlekli sandalye kullanan bir çocuk olmasına rağmen, hayal gücü sayesinde fiziksel engellerini aşarak Kudüs'e hayali bir yolculuk yapar. Miray'ın engelliliği, toplumun onu "öteki" olarak görmesine neden olsa da, o bu durumu bir güç kaynağına dönüştürür. Miray'ın kendi engelliliğini kabul edip onu aşması, bireysel "ötekilik" algısının dönüşümünü göstermektedir. Bu bulgu, Botelho ve Rudman'ın (2009) çocuk edebiyatının çocuklara kendi deneyimlerini yansıtmaya ve farklı hayatlara açılma imkânı sunduğuna dair görüşleriyle örtüşmektedir. Ayrıca, Miray'ın engelliliğinin bir sınır değil, bir anlam ve güç kaynağı olarak sunulması, Engin'in (2015) imgebilimin toplumların birbirlerini nasıl algıladığına dair çalışmalarında vurguladığı "öteki"nin yeniden tanımlanması kavramıyla da paralellik göstermektedir.

Hikâyede Miray, Kudüs'te Arapça konuşan çocuklarla karşılaşır ve dil engeline rağmen onlarla iletişim kurmaya çalışır. Bu durum, dil ve kültürel farklılıkların insanî değerler ve ortak duygular etrafında aşılabileceğini göstermektedir. Miray'ın empati ve anlayışla yaklaşımı, Bradford'un (2007) çocuk edebiyatının farklı kültürlere ilişkin stereotipleri kırma ve farklılıkları kabul etme becerilerini geliştirebileceğine dair görüşlerini desteklemektedir. Dil engelinin, iletişim ve bağ kurma isteğiyle aşılabileceği fikri, çocukların kültürler arası anlayışını teşvik eden önemli bir mesaj sunmaktadır.

Kudüs ve Filistin, hikâyede coğrafi ve kültürel "öteki" olarak ele alınmıştır. Miray'ın Kudüs'e olan ilgisi ve hayali yolculuğu, "öteki" olarak görülen bir mekâna duyulan empati ve bağ kurma isteğini yansıtmaktadır. Miray'ın Kudüs'e olan sevgisi ve oradaki insanlarla kurduğu duygusal bağ, Nikolajeva'nın (2010) çocuk edebiyatının genç okuyucuların dünya görüşlerini şekillendirmede önemli bir rol oynadığı ve "öteki"nin temsili aracılığıyla kültürler arası anlayışın teşvik edilebileceğine dair görüşüyle uyumludur. Ayrıca, Miray'ın Kudüs'te karşılaştığı Yusuf Öğretmen ve Selahaddin Eyyubi'nin hikâyesi aracılığıyla ortak tarih ve değerlerin vurgulanması, çocukların farklı kültürler arasındaki benzerlikleri keşfetmelerine olanak tanımaktadır.

Hikâyede, "öteki"lik algısının Miray'ın deneyimleri sayesinde dönüştüğü görülmektedir. Miray, Filistinli Ahmet, Zeynep ve onların aileleriyle kurduğu ilişkiler aracılığıyla, farklılıkların insanları ayırıştırmak yerine birleştirebileceğini deneyimler. Miray'ın farklı kültürlerden insanlarla kurduğu bağlar, "öteki" kavramının aşılabileceğini ve ortak insani değerler etrafında bir araya gelmenin mümkün olduğunu göstermektedir.

Hikâyede, Filistin'de yaşanan acılar ve Filistin halkının maruz kaldığı zorluklara da değinilmektedir. Miray'ın televizyon haberlerinde gördüğü savaş görüntüleri ve masum insanların çektiği acılar, onun bu duruma duyarlılık geliştirmesine neden olur. Özellikle çocukların savaşın en büyük mağdurları olması, hikâyede vurgulanmaktadır.

Kudüs'ün İslam dünyası için önemi, hikâyede belirgin bir şekilde vurgulanmaktadır. Miray'ın hayalindeki yolculuk, Mescid-i Aksa'nın manevi değeri ve Kudüs'ün tarihî önemi etrafında

şekillenmektedir. Kudüs, sadece coğrafi bir mekân değil, aynı zamanda İslam dünyasının kalbinde yer alan kutsal bir şehirdir. Miray'ın Kudüs'e duyduğu sevgi ve saygı, İslam kültüründe bu şehrin taşıdığı önemi yansıtmaktadır. Ayrıca, hikâyede Selahaddin Eyyubi'nin Kudüs'ü fethetme hikâyesine yer verilmesi, ortak tarih ve değerlerin çocuklara aktarılmasında önemli bir rol oynamaktadır.

Araştırmanın bulguları, çocuk edebiyatında “öteki” kavramının çok boyutlu bir şekilde ele alınabileceğini ve bu sayede çocukların empati, hoşgörü ve kültürler arası anlayış becerilerinin geliştirilebileceğini göstermektedir. Miray'ın fiziksel engelliliği ve onun bu durumu nasıl aştığı, çocuklara farklılıkların bir engel olmadığını, aksine bir güç kaynağı olabileceğini göstermektedir. Bu durum, engellilik temalı çocuk edebiyatının çocukların farklılıkları kabul etme ve anlama becerilerini geliştirmedeki önemini vurgulamaktadır (Dyches ve Prater, 2005).

Dil ve kültürel farklılıkların hikâyede aşılabilir engeller olarak sunulması, çocukların farklı kültürlerden insanlarla empati kurma ve onlarla iletişim kurabilme becerilerini geliştirmeye katkıda bulunmaktadır. Özellikle küreselleşen dünyada, kültürler arası iletişim ve anlayış becerilerinin erken yaşta geliştirilmesi büyük önem taşımaktadır (Banks, 2008). Miray'ın Arapça konuşan çocuklarla iletişim kurma çabası ve bu çabanın olumlu sonuçlar vermesi, çocuk okuyuculara farklı dillerin ve kültürlerin birer zenginlik olduğunu göstermektedir.

Hikâyede Filistin sorunu ve Filistinlilerin çektiği acıların vurgulanması, çocukların dünya üzerinde farklı coğrafyalarda yaşanan acılara duyarlılık geliştirmelerine olanak tanımaktadır. Bu durum, çocuk edebiyatının çocukların dünyaya bakış açılarını genişletme ve küresel vatandaşlık bilinci geliştirme potansiyeline işaret etmektedir (Short, 2003). Ayrıca, Miray'ın Kudüs'te yaşadığı deneyimlerin “ötekilik” algısını dönüştürmesi, çocukların önyargıları aşma ve farklılıkları kabul etme becerilerini pekiştirmektedir.

Kudüs'ün İslam dünyası için taşıdığı önemin hikâyede işlenmesi, çocukların kültürel ve dinî değerlerle bağ kurmalarını sağlamaları için önemlidir. Bu, çocukların kendi kültürel kimliklerini tanımlamaları ve diğer kültürlerle olan ilişkilerini anlamaları açısından önemli bir katkı sunmaktadır.

Bu araştırmanın bulgularına dayanarak, çocuk edebiyatında Filistin sorunu, savaşların yıkıcı etkileri ve Kudüs'ün önemi gibi konuların daha fazla işlenmesi önerilmektedir. Çocukların dünya üzerindeki farklı coğrafyalarda yaşanan acılara duyarlılık geliştirmesi ve barışın önemini kavraması için bu tür eserlerin sayısı artırılmalıdır.

Çocuk edebiyatında “öteki” kavramının farklı boyutlarda ele alınışının çocukların psikososyal gelişimine etkileri incelenebilir. Özellikle fiziksel engellilik, dil ve kültürel farklılıklar gibi temaların çocuk kitaplarında nasıl işlendiği ve bu kitapların çocukların empati, hoşgörü ve kültürler arası anlayış becerilerine nasıl katkı sağladığı araştırılabilir.

Filistin sorunu ve benzeri küresel meselelerin çocuk edebiyatında temsilinin, çocukların küresel vatandaşlık bilinci ve sosyal adalet anlayışları üzerindeki etkileri üzerine nicel ve nitel araştırmalar yapılabilir. Bu bağlamda, çocukların savaş, barış ve insan hakları gibi karmaşık konuları nasıl algıladıkları ve bu konuların onların dünya görüşlerini nasıl şekillendirdiği incelenebilir.

Farklı kültürlerden ve ülkelerden çocuk edebiyatı eserlerinin karşılaştırmalı analizleri yapılarak, “öteki” kavramının uluslararası düzeyde nasıl ele alındığı ve bu temaların evrensel çocuk edebiyatına katkıları incelenebilir. Bu tür çalışmalar, çocuk edebiyatının kültürler arası anlayış ve hoşgörüyü geliştirmedeki rolünün daha iyi anlaşılmasına yardımcı olacaktır.

Sonuç olarak, *Miray Kuş Kudüs Semalarında* adlı hikâye, çocuk edebiyatının karmaşık ve hassas konuları ele almadaki gücünü göstermektedir. Miray'ın fiziksel engellerini aşması, farklı kültürlerden insanlarla kurduğu bağlar ve Filistin halkının yaşadığı zorluklara duyarlılık geliştirmesi, çocuklara empati, hoşgörü ve insanî değerlerin önemini aktarmaktadır. Kudüs'ün İslam dünyası için taşıdığı önemin hikâyede işlenmesi, çocukların kendi kültürel kimliklerini tanımlamalarına ve diğer

kültürlerle olan ilişkilerini anlamalarına katkı sağlamaktadır. Bu nedenle, çocukların erken yaşta bilinçli ve duyarlı bireyler olarak yetişmelerine destek olacak bu tür eserlerin sayısının artırılması ve eğitim süreçlerinde etkin bir şekilde kullanılması büyük bir önem taşımaktadır.

Araştırmacıların Katkı Oranı

Bu çalışma tek yazarlı bir çalışmadır. Yazarın katkı oranı %100'dür.

Çıkar Çatışması

Çalışmada çıkar çatışması oluşturabilecek herhangi bir durum yoktur.

Kaynaklar

- Altınova, M. (2018). Klasik Türk şairlerinin dilinden Kudüs ve Mescid-i Aksâ. *Akademik Dil ve Edebiyat Dergisi*, 2(2), 138-158.
- Banks, J. A. (2008). Diversity, group identity, and citizenship education in a global age. *Educational researcher*, 37(3), 129-139.
- Bilgin, N. (2007). *Kimlik inşası*. İzmir: Aşina Kitaplar.
- Botelho, M. J. and Rudman, M. K. (2009). *Critical multicultural analysis of children's literature: Mirrors, windows, and doors*. New York: Routledge.
- Bradford, C. (2007). *Unsettling narratives: Postcolonial readings of children's literature*. Waterloo, ON: Wilfrid Laurier University Press.
- Dönmez, E. (2023). Arif Ay'ın fikir dünyasında Kudüs bilinci. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 12(1), 121-136. <https://doi.org/10.7884/teke.5660>
- Dyches, T. T. and Prater, M. A. (2005). Characterization of developmental disability in children's fiction. *Education and Training in Developmental Disabilities*, 40(3), 202-216.
- Engin, E. (2015). İmagoloji. *Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, (27), 57-66.
- Karaca Yalçın, H. (2024). Türk romanında Kudüs. *Burdur İlahiyat Dergisi*, (Gazze), 114-130.
- Karakaş, E. (2023). Çağdaş Türk dergilerinde Kudüs: Yedi İklim örneği. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (35), 459-469. <https://doi.org/10.29000/rumelide.1346217>
- Korkmaz, S. (2024). Türklerin gözünde Kudüs: Hüznün ve elem. *The Journal of Academic Social Science*, 61(61), 28-53. <http://dx.doi.org/10.16992/ASOS.13092>
- Leerssen, J. (2007). Imagology: History and method. M. Beller & J. Leerssen (Eds.), *Imagology: The cultural construction and literary representation of national characters* içinde (ss. 17-32). Amsterdam: Rodopi.
- Leerssen, J. (2016). Imagology: On using ethnicity to make sense of the world. *Iberic@l: Revue d'études ibériques et ibéro-américaines*, (10), 13-31.
- Nikolajeva, M. (2010). *Power, voice and subjectivity in literature for young readers*. New York: Routledge.

- Olpak Koç, C. (2020). İbrahim'i beklerken/Kudüs öykülerinde insana yaklaşım. *Uluslararası Türk Kültür Coğrafyasında Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(2), 114-124.
- Özcan, M. (2024). *Miray Kuş Kudüs semalarında*. İstanbul: Pikap Yayınları.
- Öztürk, M. (2017). Türk edebiyatında Kudüs teması. *Journal of Islamic Jerusalem Studies*, 17(2), 39-57.
- Patton, M. Q. (2002). *Qualitative research and evaluation methods*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Short, K. G. (2003). *Exploring a curriculum that is international. IBO World*. Retrieved from https://old.coe.arizona.edu/sites/coe/files/a_curriculum_that_is_international.pdf in 03.12.2024.
- Şahin, E. A. (2018). Nuri Pakdil'in şiir coğrafyasında Kudüs. *Akademik Platform İslami Araştırmalar Dergisi*, 2(1), 69-78.
- Ulutürk Sakarya, Y. (2023). Roman kişilerin gözünden Kudüs'e bakmak: Kalbim Kudüs'te kaldı. *Dil ve Edebiyat Araştırmaları*, (27), 273-290. <https://doi.org/10.30767/diledeara.1209253>
- Yakar, Y. M. (2018). Çocuk şiirinde sorunlu coğrafyalar ve acı çeken çocuklar. *EKEV Akademi Dergisi*, (73), 585-594.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yücer, H. M. (2018). Türkiye'de bir Kudüs şairi: Nuri Pakdil ve Aşk-ı Kudüs. *Akademik Platform İslami Araştırmalar Dergisi*, 2(2), 28-43.

Extended Abstract

Introduction

The Palestinian issue, which emerged with the establishment of Israel in 1948, remains one of the most complex and sensitive problems in the international arena. The systematic occupation of Palestinian territories by Israel, the violation of the fundamental rights of the Palestinian people, and the disregard for international law have deepened the crisis. At the heart of this issue lies the city of Jerusalem, which holds immense spiritual significance for Muslims due to its hosting of Al-Aqsa Mosque, the first qibla of Islam.

The ongoing occupation of Jerusalem by Israel and its claims of sovereignty over the city have drawn significant international criticism and further complicated the resolution of the issue. The humanitarian crisis faced by the Palestinian people, particularly in Gaza, has reached alarming levels, especially following the large-scale military operations launched by Israel on October 7, 2023. These operations have resulted in the loss of thousands of innocent lives, including women and children, and the displacement of millions.

In this context, Jerusalem and Palestine have been recurring themes in Turkish literature, emphasizing historical, religious, and cultural connections. However, academic studies examining these themes, particularly in children's literature, are limited.

The story *Miray Kuş Kudüs Semalarında* (Miray Bird over the Sky of Jerusalem), written by 12-year-old Miray Özcan, a young author with special needs, is a rare example of children's literature addressing the themes of Jerusalem and Palestine. This story, published in May 2024 as part of the "Young Writers and Poets Project" by the Rize Provincial Directorate of National Education, provides a unique perspective on the Palestinian issue through the eyes of a child.

The story follows Miray, a wheelchair-using girl who transcends her physical limitations through her imagination. Deeply affected by the suffering of Palestinians, Miray embarks on a symbolic journey to Jerusalem, where she witnesses the devastating effects of war on innocent children and develops empathy for the Palestinian people. Her interactions with Arabic-speaking children and her bond with Zeynep, a Palestinian girl with special needs, highlight the possibility of overcoming the concept of "otherness" through shared human values and emotions. This study examines the representation of "otherness" in the story from an imagological perspective, focusing on its transformation at individual, cultural, and geographical levels.

Method

This research employs a qualitative document analysis method to examine the story *Miray Kuş Kudüs Semalarında* (Miray Bird over the Sky of Jerusalem) from an imagological perspective. Imagology, a sub-discipline of comparative literature, explores how societies perceive each other through literary representations. It analyzes the depiction of foreign peoples and cultures in texts, investigating their origins, functions, and impact on readers. The concept of "otherness" is central to imagology, referring to groups perceived as different and often associated with stereotypes or prejudices. In children's literature, the representation of "otherness" plays a crucial role in shaping young readers' perceptions of different cultures and societies.

The study focuses on the following aspects:

1. The representation of "otherness" in the story through physical disability, language, and cultural differences.
2. The transformation of "otherness" at individual, cultural, and geographical levels.
3. The role of shared human values and emotions in overcoming "otherness."

The data collection process involved a detailed reading of the story, noting instances of “otherness” in character relationships, cultural elements, and geographical settings. The analysis was guided by imagological concepts and theoretical frameworks from the literature.

Findings

Physical Disability and Individual “Otherness”: Miray, the protagonist, is a wheelchair-using girl who transcends her physical limitations through her imagination. Her disability, which might be perceived as a marker of “otherness” in society, becomes a source of strength and identity. Miray’s self-perception as “a bird with wings in the sky and a wheelchair on the ground” reflects her ability to embrace her differences and turn them into a means of connection with others. Her journey to Jerusalem symbolizes not only a physical escape but also a spiritual and emotional exploration of shared human values. Miray’s interactions with Zeynep, a Palestinian girl with special needs, further illustrate the transformation of “otherness.” Despite their differences, Miray and Zeynep form a strong bond based on empathy and understanding. This relationship demonstrates that physical disability can serve as a bridge rather than a barrier, fostering connections between individuals from different backgrounds.

Language and Cultural “Otherness”: The story highlights the challenges of language and cultural differences through Miray’s interactions with Arabic-speaking children in Jerusalem. Initially, the language barrier creates a sense of “otherness,” as Miray struggles to communicate with the children. However, her determination to connect with them transcends this barrier, emphasizing the power of shared emotions and human values in overcoming cultural differences. Miray’s encounter with Yusuf, a Turkish-speaking teacher in Jerusalem, further bridges the gap between cultures. Yusuf’s storytelling about the historical significance of Jerusalem and the legacy of Saladin enriches Miray’s understanding of the city’s cultural and religious importance. This interaction underscores the role of education and storytelling in fostering cross-cultural understanding and empathy.

Geographical and Cultural “Otherness”: Jerusalem, as depicted in the story, represents a geographical and cultural “other” for Miray. Her journey to the city, driven by her empathy for the Palestinian people, symbolizes a quest for justice and humanity. Through her experiences in Jerusalem, Miray learns about the shared struggles and resilience of its people, transforming her perception of “otherness” into a sense of solidarity and connection. The story portrays Jerusalem not only as a physical location but also as a symbol of unity and shared human values. Miray’s love for the city and her interactions with its people highlight the possibility of transcending geographical and cultural boundaries through empathy and understanding.

Conclusion, Discussion and Recommendations

The analysis of *Miray Kuş Kudüs Semalarında* (Miray Bird over the Sky of Jerusalem) reveals that the story effectively addresses the concept of “otherness” through the lenses of physical disability, language, and cultural differences. Miray’s journey to Jerusalem and her interactions with its people demonstrate the transformative power of empathy, shared values, and human connections in overcoming “otherness.”

The story contributes to children’s literature by addressing complex and sensitive topics in a way that is accessible to young readers. It emphasizes the importance of empathy, tolerance, and cultural understanding, encouraging children to embrace diversity and develop a sense of global citizenship.

Based on the findings, the following recommendations are proposed:

1. Inclusion of Similar Themes in Children’s Literature: More stories addressing global issues such as the Palestinian conflict, the impact of war, and the importance of cultural heritage

should be included in children's literature. These stories can help children develop awareness and sensitivity toward global challenges.

2. Promotion of Empathy and Tolerance: Children's literature should focus on themes that promote empathy, tolerance, and cross-cultural understanding. Stories like *Miray Kuş Kudüs Semalarında* (Miray Bird over the Sky of Jerusalem) can serve as valuable tools for fostering these values in young readers.
3. Further Research on "Otherness" in Children's Literature: Future studies could explore the representation of "otherness" in children's literature across different cultures and its impact on children's social and emotional development. Comparative analyses of similar themes in international children's literature could provide valuable insights into the role of literature in promoting global understanding.

In conclusion, *Miray Kuş Kudüs Semalarında* (Miray Bird over the Sky of Jerusalem) is a powerful example of how children's literature can address complex social issues and foster empathy, tolerance, and cultural understanding. By highlighting the transformative power of shared human values, the story inspires young readers to embrace diversity and work toward a more inclusive and compassionate world.